

Matias Faldbakken

De Hills

Roman

Uit het Noors vertaald door Lucy Pijtersen

MEULENHOF

Voor deze uitgave ontving de uitgeverij subsidie van Norla

ISBN 978-90-290-9251-7

ISBN 978-94-023-1123-5 (e-book)

NUR 301

Oorspronkelijke titel: *The Hills*

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: Jenny Keith

Auteursfoto: Ivar Kvaal

Zetwerk: Steven Boland

© 2017 Matias Faldbakken, published by agreement with the Salomonsson Agency, Stockholm

© 2018 Nederlandse vertaling Lucy Pijtersen en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Voor Ida

Deel I

Bange honden worden niet dik
(Noors spreekwoord)

Het Varken

Restaurant De Hills stamt uit een tijd dat varkens nog varkens waren en zwijnen zwijnen, zoals de Gerant altijd zegt, met andere woorden uit het midden van de negentiende eeuw. Zoals ik hier als kelner sta, strak in het pak, had ik er honderd jaar geleden ook al kunnen staan. Elke dag voeren volwassen mensen extreme handelingen uit, maar ik bezondig me daar niet aan.

Ik wacht. Ik behaag. Ik beweeg me door het lokaal en neem bestellingen op, ik schenk in en ruim af. In De Hills kunnen de gasten zich laven aan de traditionele omgeving. Ze moeten zich welkom voelen, maar niet zó thuis dat ze vergeten waar ze zijn. Op een enkele uitzondering na uiteraard, sommige bezoekers beschouwen het restaurant als hun salon. En over varkens gesproken, op doordeweekse dagen is tafel 10 bij het raam vanaf half twee gereserveerd voor het Varken, een van onze stamgasten. Doorgaans is het Varken stipt, maar nu is het 13.41 uur, en hij is nog steeds niet verschenen. Ik neem een kijkje in de vestibule, maar geen Varken. Pedersen, de man die over de garderobe waakt, kijkt op van zijn krant. Pedersen is wat je noemt gedistingeerd en schijnbaar heeft hij alles al meegemaakt. De gasten vertrouwen

hem hun eigendommen toe (jassen, mantels, tassen, paraplu's) in ruil voor een bonnetje dat zij op hun beurt bij hun vertrek samen met wat kleingeld weer inruilen voor diezelfde bezittingen. Met dergelijke transacties houdt hij zich al jaren bezig, met gepaste inleving en trots. In De Hills spant iedereen zich tot het uiterste in. Vlijt is hier het sleutelwoord. Vlijt en zorgzaamheid. Die twee hangen samen, daar ben ik van overtuigd.

De lunch is inmiddels geruime tijd bezig en de grote zaal is goed gevuld met publiek uit de hogere middenklasse: zacht van huid en mild van toon. Chicque kleding. Bij de ingang staat een rij kleine café-tafels met een klassiek marmeren blad. In dat gedeelte is het geluidsbeeld schel. Verderop in de zaal liggen er kleden op de tafels. Het gerinkel blijft hoorbaar, maar wordt gedempt. Bestek schraapt over porselein en wordt naar de mond gebracht. Tandens malen, strottenhoofden rijzen en dalen, men slikt door. Hier draait alles om vertering en ik bied daarbij de helpende hand. Aan de voedselinname zelf neem ik nooit deel. Ik kijk toe. Er bestaat een wezenlijk verschil tussen de beleving van een straffe chèvre picodon in de mondholte – een gastronomische explosie – en het observeren van de lippen van iemand die dat ervaart. Ik dek de tafels in continentale stijl en zet de borden zo dicht mogelijk bij elkaar. Er is nauwelijks plaats, maar toch vind ik een plekje voor een extra glas, een bordje voor het brood en nog een fles. Het maakt een rijke, overdadige indruk.

De kroonluchter hangt als een zak of tas van kristal aan het lage gewelf boven de ronde tafel in het midden van de zaal. Ondanks zijn gewicht is hij niet

groter dan een gemiddelde meuzel. Op de vloer ligt een afgesleten mozaïek in de vorm van concentrische cirkels. Het houtwerk is solide, donker en oud. De twee omvangrijke wandspiegels zijn imposant. Het folie aan de achterkant van het glas vertoont kleine scheurtjes, wat de spiegels een fraai patina geeft. De eikenhouten lijsten, die een jugendstilachtige belijning hebben, zijn in 1901 aangebracht. Dat heeft de Barvrouw me verteld, compleet met details over hoe het hout door het paard van nota bene Fritz Thaulow uit landgoed Ekeberg werd verslept. De Barvrouw is het geheugen van De Hills, ze heeft het gezicht van een intellectueel, maar oogt iets te opgewekt. Niets ontgaat haar.

De sfeer in De Hills is die van een Weens koffiehuis, maar het etablissement staat niet in Wenen. Ook heeft het wel wat weg van een Grand European, maar om de grandeur van het Europese continent te kunnen evenaren is het te sleets, te verweerd. De gelegenheid, de lokaliteit draagt al bijna 150 jaar de naam De Hills. De naam is afkomstig van de familie Hill, die hier vanaf 1846 een confectiebedrijf had. Daar kan de Barvrouw van alles over vertellen. De stamvader Benjamin Hill, een legendarische maar tragische dandy, kwam uit Windsor, Engeland en nadat hij twee derde van het familiekapitaal had vergokt, dreigde een pijnlijk faillissement dat eindigde in een zelfmoordpoging met blijvende invaliditeit als gevolg. De ondernemer die het pand overnam, opende er een restaurant onder de naam La Grenade, maar het originele naambord dat delen van de voorgevel bedekte, was van kostbaar glas in lood en zo kunstzinnig uitgevoerd en, niet onbelangrijk, zo degelijk

in de muur verankerd dat hij het liet zitten, zodat het etablissement in de volksmond bekend werd als De Hills. De daadkrachtige zoon van Benjamin Hill kocht het pand terug, nam het bedrijf over en herstelde de naam en eer van de familie. Nog steeds is De Hills in handen van nazaten van Benjamin Hill.

Om de warmte binnen te houden is boven de ingang een kromme messing buis bevestigd waaraan twee dikke vilten kleden hangen, langs de randen afgezet met kalfsleer om slijtage te voorkomen. En daar, achter dat gordijn, of, als je het zo wilt uitdrukken, achter het toneeldoek van De Hills vandaan, verschijnt dan toch het Varken, al knikkend en glimlachend. Het is bijna tien voor twee, dus op het randje van het toelaatbare. Ik beantwoord zijn geknik niet en trek evenmin een glimlach. De kelners hebben de opdracht gekregen dat niet te doen. In principe past knikken of glimlachen niet bij mij, dus het opvolgen van de instructie ‘Verwelkom de gasten met een neutraal, dienstvaardig gezicht’ kost me geen bovenmatige inspanning. Een pokerface maakt deel uit van onze uitrusting.

‘Mijn excuses dat ik zo laat ben,’ zegt het Varken met een verontschuldigend geknor dat meer weg heeft van gehinnik. Of hoe noem je het geluid dat een ezel maakt? Gebalk? Het Varken lacht hard balkend, zoals zijn gewoonte is. Vaak denk ik dat het Varken in wezen een ezel is, in overdrachtelijke zin, een ezel uit de Europese mythologie en literatuur – dus niet zo’n koppig en dom exemplaar uit het oude Griekenland, maar een betrouwbaar en loyaal dier, uit de Bijbel. Hoewel, betrouwbaar is op dit moment niet echt het juiste woord.

‘Met hoeveel bent u vandaag?’

‘Vier, met mij erbij,’ zegt het Varken.

‘En zijn de anderen in aantocht?’

‘Daar ga ik van uit.’

Een mens kan zich op vele manieren kleden. Het Varken heeft de enige acceptabele variant gekozen: onberispelijk. Geregeld verschijnt hij in een nieuw pak dat naar snit, model en kwaliteit te oordelen vervaardigd moet zijn door een kleermaker uit Savile Row en omstreken. Met die chique uitmonstering en zijn pakweg zestigjarige leeftijd is hij in alle opzichten een stijlvolle verschijning en een voorbeeldige gast. Het Varken past bij De Hills als een hand in een handschoen. Daarom zien we bij hem het een en ander door de vingers wat betreft het aantal gasten, stiptheid, gezeur aan tafel en dergelijke. Hoewel dat weinig voorkomt. Het Varken is bemiddeld, dat spreekt vanzelf, maar ook enigszins introvert. Rustig en regelmatig verschijnt hij met steeds weer nieuwe contacten en bekenden in De Hills, bij voorkeur rond lunchtijd, altijd beleefd en in kleding die even voortreffelijk is als zijn manieren.

‘We hebben uw gebruikelijke tafel bij het raam vrijgehouden,’ zeg ik terwijl ik mijn arm uitsteek om vier menu’s te pakken en hem naar zijn plaats te begeleiden. Op de seconde secuur schuif ik zijn stoel uit en herhaal mijn vaste replek: ‘Wilt u bronwater terwijl u het menu bekijkt?’

‘Ja, graag, dank u wel.’

Hij keert mij zijn rug toe en laat me de stoel zacht tegen zijn knieholtes aan drukken. Het Varken heeft een forse bos grijswit haar, die hij elke week laat bijknippen. Toen hij nog geen dertig was en in Pa-

rijs carrière maakte, werd hij al grijs, wat hem daar de bijnaam Le Gris opleverde. Bij zijn terugkeer in Noorwegen bleef hij die bijnaam houden, maar omdat dat Franse woord in het Noors ‘varken’ betekent, staat hij bij ons bekend als het Varken. Zijn wenkbrauwen zijn overigens nog steeds donker, wat hem een intelligent voorkomen geeft, zoals een Castelli, of een hondachtig uiterlijk, als een Scorsese.

Blaise

Op de entresol zit de oude Johansen, onze huispianist, achter de vleugel, met zijn blik op het gewelfde plafond gericht of schuin omhoog naar links. Zijn stompe, pafferige vingers reppen zich geroutineerd, nu eens licht springend, dan weer zwaar beukend, over de toetsen en produceren naadloze, nauwelijks hoorbare muziek. Mag je het tafelmuziek noemen? Weliswaar kiest Johansen werken van grote componisten, maar het blijft natuurlijk tafelmuziek. Af en toe gaan zijn ogen dicht terwijl de klanken alle kanten op rollen en naar de zaal afdalen. Die oude, corpulente Johansen. Zijn hoofd helt over naar zijn schouder en eventjes lijkt het of hij indut, maar dan brengt hij het weer in stelling en gaan zijn ogen open. Zo gaat hij door, urenlang, zonder pauze. Al anderhalve generatie lang zit hij daar elke dag opnieuw met deinend hoofd op de entresol, die tussenverdieping, om de gasten in eindeloze sessies te onthalen op aangename tonen die in de juiste volgorde ten gehore worden gebracht. Omdat we op verschillende tijden binnenkomen, begroeten we elkaar zelden. Naar het schijnt heeft hij een scherp gevoel voor humor.

In het midden van de zaal liggen de servetten opgestapeld in een lage open kast tussen twee zuilen,

met de vouw naar buiten. Een glazen scherm met verbleekte Jugendstildecoratie fungeert als een buffer tussen tafel 12 en tafel 8. Als ik even niets te doen heb, loop ik bij voorkeur naar de servettenkast, waar ik achter het scherm de servetten nog eens extra strak opvouw. Nieuweling Vanessa is in dat opzicht slordig. Ik let erop dat het embleem van De Hills steeds in de rechterhoek valt.

‘Heeft u die witte bourgogne nog?’ vraagt het Varken.

‘Uiteraard.’

Ik wacht twee gepaste maten en stel dan de volgende vraag, waar ik het antwoord overigens al op weet.

‘Wilt u een glas of zal ik een fles halen?’

Het Varken denkt hier even over na.

‘Laten we maar een fles doen.’

Plotseling komt hij overeind, ik kan maar net op tijd zijn stoel achteruit trekken. Hij steekt zijn armen uit naar een stijlvol paar dat tussen de tafels komt aanlopen.

‘Blaise!’ (uitgesproken als Bléés!) roept het Varken opgetogen. En vervolgens, vol warmte: ‘Katharina.’

Blaise Engelbert is Katharina’s man, Katharina is zijn vrouw. Ze zijn regelmatig tafelgasten van het Varken, vooral Blaise. Blaise en zijn vrouw hebben elkaars rijpe versie gekregen, zoals de Barvrouw het uitdrukt, ze vindt het niet correct om oude versie te zeggen. Na uitgebreide omzwervingen in de Oslose beau monde (wat dat ook moge zijn) hebben ze elkaar ten slotte gevonden en zijn nu ieder, zoals de Barvrouw weet te melden, de oudste met wie de ander ooit is samen geweest.

Katharina gaat voorop en zet haar ene been voor het andere zodat haar goed onderhouden, tussen de 43 en 45 jaren tellende figuur, recht op het Varken afstevent. Ze wordt op de voet gevolgd door Blaise, die met een jaar of zeven levenservaring extra, gekleed is in een grijs kostuum met een mooie afwerking, dat van hetzelfde of mogelijk iets hoger niveau is als dat van het Varken. Blaise draagt een uitgelezen stropdas en heeft een soepele tred. Alles aan deze man ademt het woord ‘finesse’ uit. Ik loop met kleine pasjes achter hen aan, schuif hun stoelen uit en krijg zonder dat een van hen de mond hoeft te openen de bevestiging dat ze in hun glazen zowel wijn als water wensen.

Het menu oogt Frans en de tekst is geraffineerd gezet in iets versmald Bodoni. Woorden die op de twee dichtbeschreven bladzijden figureren zijn: buikspek, schol, geit, blauwschimmel, komijn, profiteroles, topinamboer, pastei, bouillabaisse, pijlinktvis, zalmeitjes, dadels, diamanthaas, rillettes en dwergvinvis. Dit en meer kan uitgekozen worden om door de kok en zijn helpers met kennis en kunde bereid te worden waarna ik, of bijvoorbeeld Vanessa, de gerechten uitserveer zodat de gasten deze hapje voor hapje in hun mond kunnen steken. Truffel staat ook op het menu. Zonder truffels zijn we nergens.

Vanessa, de betrekkelijk nieuwe kelnerin die in het bezit is van een tengere gestalte, een korte jongenskop en een talent dat beperkt wordt door ambitie, trekt de tafelkleden recht terwijl ik mijn inspanningen richt op de zaal, her en der inschenkend en behagend. Die arme acteur die onlangs op fraude werd betrapt krijgt nog een afzakkertje en in zijn

ogen kun je het waterpeil zien stijgen. Wanneer het gezelschap van het Varken een minuut of twee naar de menu's heeft gekeken ben ik weer present om in te schenken. Voordat ik de vraag kan stellen wijst Blaise de witte bourgogne af. Hij neemt een paar flinke teugen water en ik schenk onmiddellijk bij. Dan pas gebaart hij dat ik de wijn kan inschenken. Elke keer dat ik inschenk, draai ik de fles met de klok mee om de laatste druppels op te kunnen vangen. Tactvol buig ik me over de schouder van het Varken en vraag zachtjes of we op de vierde en laatste gast moeten wachten.

Het Varken kijkt op zijn horloge. 'Heeft iemand iets van haar gehoord? Het is nu drie minuten over twee. We zijn een half uur te laat.'

Blaise en zijn vrouw schudden het hoofd.

'Heeft ze haar komst bevestigd?' vraagt Blaise.

'Absoluut,' zegt het Varken. 'Absoluut.'

Blaise heeft een langwerpige, jeugdige achterhoofd. Hij strekt zijn hals en kijkt naar de ingang. Zijn haargrens is klassiek, kaarsrecht en weerspiegelt zijn kaaklijn op een voordelige manier. Ook de stand van zijn neus, zijn wenkbrauwen en de kromming van zijn jukbeenderen worden op een fraaie manier herhaald in de haarlijn die vanaf zijn slaap naar zijn oor loopt. Ondanks zijn leeftijd oogt zijn nek jongensachtig, zijn blik is alert. De keurig geplooid kraag van zijn overhemd bevindt zich op een afstand van zo'n zes millimeter van zijn nekvel. Blaise is getraind, maar niet overtraint, hij is tanig, maar niet stram. Katharina en het Varken leunen naar voren als hij haast fluisterend het woord neemt. Blaise heeft een bijzondere stem. Waar je een ambitieus timbre ver-

wacht, zoals vaak bij knappe, geaffecteerd sprekende mannen het geval is, heeft zijn stem een vaste, autoritaire, maar vriendelijke, ja, misschien wel sensuele klank.

‘Wilt u nog even wachten?’ vraag ik zonder me op te dringen.

Het Varken kijkt weer op zijn horloge en ook Blaise heft zijn linkerarm en schudt zijn klokje tevorschijn. Dat blijkt een fraai exemplaar van A. Lange & Söhne te zijn, het zal toch niet om een Grand Lange I gaan? Die Blaise heeft toch iets weg van een snoever.

‘Neemt u de bestelling maar op, dan kan de laatste...’ zegt het Varken terwijl hij eerst met zijn ene hand, dan met zijn andere gebaart dat die bij aankomst kan bestellen. Ik richt mijn blik op Blaises vrouw om aan te geven dat zij mag beginnen. Katharina kiest een gemengde salade met Monte Enebro-geitenkaas, noten, pitten en een vinaigrette van passievrucht.

‘Zou ik wat extra noten en pitten kunnen krijgen?’ vraagt ze.

‘Met extra noten en pitten,’ zeg ik.

Blaise komt twee keer terug op zijn keuze, maar laat zijn oog uiteindelijk vallen op de romige risoni met parellook. Het Varken ergert zich enigszins aan zijn gehannes, wat ik wel opmerk, maar het echtpaar niet. Ik richt me op het Varken. Het is zijn beurt. Hij neemt er de tijd voor.

‘Die forel uit Valdres,’ zegt hij.

‘Ja?’

‘Wat voor soort brood serveren jullie daarbij?’

‘We hebben flatbrød uit Hemsedal.’

‘Juist.’

‘Daar hebben we ook een uitstekende dip van zure room bij,’ zeg ik met een gekromde wijsvinger als om te illustreren wat ik met het woord ‘dip’ bedoel. Waar ben ik mee bezig?

‘Nee, dank u. Geen dip voor mij. Ik houd het bij de forel.’

‘Uitstekend.’